

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 158

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 02. juuni 2026

Algus 14.00, lõpp 15.36

Juhataja: Yoko Alender (esimees)

Protokollija: Elise Ernesaks (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Lauri Laats, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Puudus: Rain Epler

Kutsutud: Kliimaministeeriumi elurikkuse kaitse osakonna juhataja asetäitja Taimo Aasma ja peaspetsialist Kris Heinsoo ning õigusosakonna nõunik Džein Aunre (1. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi välisõhu osakonna nõunikud Liina Lepner ja Mikk Toim ning õigusosakonna nõunik Helen Holtsman (2. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi metsaosakonna nõunik Maret Parv (3. päevakorrapunkt);

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud looduskaitseseaduse, jahiseaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (612 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud atmosfääriõhu kaitse seaduse, keskkonnatasude seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (861 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni, Jaak Aabi, Ester Karuse, Tanel Kiige, Andre Hanimäe, Züleyxa Izmailova algatatud metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (890 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Vabariigi Valitsuse algatatud looduskaitseseaduse, jahiseaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (612 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Yoko Alender ütles sissejuhatuseks, et Kliimaministeerium on teinud ettepaneku muuta täiendavalt eelnõu 612 SE sätteid. Ettepanekute alusel on koostatud komisjonipoolsed muudatusettepanekud (ME), mida tänasel istungil selgitatakse ja hääletatakse.

X. Muuta muudatusettepanekute loetelus muudatusettepaneku 17 (muudatus 17.4) sõnastust ja sõnastada see järgmiselt:

„36) paragrahvi 38 lõike 4 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„5) olemasoleva ehitise esmakordsele laiendamisele juhul, kui laienduse maht on väiksem kui 33 protsenti olemasoleva ehitise mahust;“

Selgitus: Võrreldes 21.05.2026 keskkonnamisjoni istungil hääletusel olnud muudatusettepanekuga (ME 17.4) on sättest välja jäetud täiendus „hajaasustuses“, sest muudatusega üksnes täpsustatakse sätte sõnastust. Eelnõud 612 SE täiendatakse punktiga, millega ühtlustatakse LKS § 38 lõike 4 punktis 5 terminoloogiat ehitusseadustikuga, sest kehtiv ehitusseadustik käsitleb laiendamist, mitte juurdeehitamist. Samuti ühtlustatakse termin „kubatuur“ asendatud terminiga „maht“ ning sõnad „üks kolmandik“ asendatud „33 protsenti“.

Keskkonnamisjon

Taimo Aasma sõnas, et ME puudutab haja- ja tiheasustuses olemasoleva ehituse laiendamist. Muudatusega jäetakse sättest välja täiendus „hajaasustuses“ ja regulatsioon kehtib üheselt nii haja- kui ka tiheasustuses.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Muuta muudatusettepanekute loetelus muudatusettepaneku 18 (muudatus 18.1) sõnastust ja sõnastada see järgmiselt:

„41) paragrahvi 38 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Keskkonnaameti nõusolekul võib lubada väljaspool linna kui asustusüksust, alevit või alevikku ja kohaliku omavalitsuse nõusolekul linnas asustusüksusena, alevis või alevikus ehituskeeluvööndisse ehitada:

- 1) pinnavee veehaarde ehitist;
- 2) sadamaehitist ja veeliiklust reguleerivat rajatist;
- 3) rannakindlustusrajatist;
- 4) hüdromeetriaaama ja selle seirejaama ehitist;
- 5) vesiviljelusehitist;
- 6) piirivalveehitist ja päästeasutuse ehitist;
- 7) tehnovõrku ja -rajatist;
- 8) silda;
- 9) avalikult kasutatavat teed;
- 10) raudteed;
- 11) hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaal olevast õiguslikul alusel ehitatud hoonest veekogu suunas uut ehitist või olemasoleva ehitise laiendust, mis ei asu veekaitsevööndis;
- 12) ___ olemasoleva ehitise laiendust juhul, kui laienduse maht on suurem kui 33 protsenti olemasoleva ehitise mahust;
- 13) kaitstava loodusobjekti kaitse korraldamiseks vajalikku ehitist;
- 14) muud käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud rajatist, kui selle rajamine ei ole võimalik või otstarbekas väljaspool ehituskeeluvööndit.“

Selgitus: Võrreldes 21.05.2026 keskkonnamisjoni istungil hääletusel olnud muudatusettepanekuga (ME 18.1) on LKS § 38 lõike 5 punkti 12 muudetud sõnastusest välja jäetud sõna „hajaasustuses“. LKS § 38 lõike 5 punkt 12 võimaldab hajaasustuses lihtsama menetlusega ehitist laiendada üle 33 protsendi mahust. Kui tiheasustusalal ei ole väljakujunenud ehitusjoont, siis võib olla vajalik ning põhjendatud erandjuhtudel kaalutusotsusega lubada kinnisasja iseäras, looduslikest tingimustest, muudest ehituspiirangutest või arhitektuuriliselt ehituskeeluvööndis olemas oleva ehitise laiendamist üle 33 protsendi. Nendeks erandlikeks juhtumiteks tuleks ehituskeeluvööndi vähendamise kõrval ka tiheasustusalal võimaldada lihtsamat menetlust.

Keskkonnamisjon

Taimo Aasma märkis, et ME on seotud eelneva ME-ga ja puudutab samuti olemasoleva ehitise laiendamist. Juhul, kui laienduse maht on suurem kui 33 protsenti olemasoleva ehitise mahust, võib Keskkonnaameti nõusolekul lubada väljaspool linna kui asustusüksust, alevit või alevikku ja kohaliku omavalitsuse nõusolekul linnas asustusüksusena, alevis või alevikus ehituskeeluvööndisse ehitada. Muudatusega reguleeritakse haja- ja tiheasustuses ehitise laiendamine ühtemoodi.

Mait Klaassen uuris, kas katuseräästa pikkus läheb laienduse mahu alla. **Yoko Alender** ütles, et olemasoleva ehitise laiendamise maht on reguleeritud ehitusseadustikus.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu paragrahvi 1 punkt 42 (uues tekstis punkt 52) muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„52) paragrahvi 41 lõige 5 ja § 42 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;“

***Selgitus:** Eelnõuga täiendatakse LKS § 41 lõiget 2, mis sätestab, et olemasoleva tiheasustusala laiendamine rannal või kaldal toimub kehtestatud üldplaneeringu alusel. Täiendusega lisatakse, et laiendamine võib toimuda Keskkonnaameti nõusolekul. LKS § 41 lõige 5 kordab lõiget 2 kitsamas sõnastuses, et aleviku või küla tiheasustusala laiendamine ranna ja kalda piiranguvööndis võib toimuda ainult kehtestatud üldplaneeringu alusel. Kordus on ebavajalik ja on tekitanud küsimusi juba kehtivas regulatsioonis, seetõttu tunnistatakse LKS § 41 lõige 5 kehtetuks.*

Keskkonnakomisjon

Taimo Aasma selgitas, et ME on olemuselt tehniline ja puudutab tiheasustusala laiendamist. Kordus on ebavajalik ja on tekitanud küsimusi juba kehtivas regulatsioonis, seetõttu tunnistatakse looduskaitseaduse § 41 lõige 5 kehtetuks.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. täiendada eelnõu pärast § 3 (uues tekstis § 5) uue §-ga järgmises sõnastuses:

„§ 6. Seaduse jõustumine

Seaduse §-d 1 ja 3-5 jõustuvad 2026. aasta 1. septembril.“

***Selgitus:** 612 SE muudatused on kavandatud jõustuma üldises korras. LKS muudatuste tulemusel on vaja muuta rakendusakte, millest üks on ka Vabariigi Valitsuse määrus. Kindel jõustumise aeg tagab rakendusaktide samaaegse jõustumise seadusega. Eelnõus on kavandatud olulisi muudatusi, sh ranna ja kalda kaitse regulatsioonis, siis aitab kindel jõustumise aeg rakendajatel muudatustega tutvuda ja kohaldamiseks valmistuda. Samuti peab Maa- ja Ruumiametil olema aega, et viia sisse veekoguäärsete kaitsevöönditega seotud muudatused Maa- ja Ruumiameti geoportaali kitsenduste kaardirakenduses [X-GIS 2.0](#) [\[kitsendused\]](#) kitsenduste kaardil. Seetõttu on vajalik looduskaitseaduse, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse, planeerimisseaduse ja riigivaraseaduse, milles on kavandatud omavahel seotud muudatused, muutmiseks kavandatud sätete jõustumiseks kindel tähtaeg 2026. aasta 1. september. Jahiseaduse muudatused jõustuvad üldises korras.*

Keskkonnakomisjon

Taimo Aasma sõnas, et ME puudutab seaduse jõustumist ja jõustumisajaks määratakse 1. september, välja arvatud jahiseaduse muudatused. Muudatused annavad kohalikele omavalitsustele aega regulatsiooniga tutvuda ning Maa- ja Ruumiametil on vaja aega kaardirakenduste ettevalmistamiseks. Samuti on vaja aega rakendusakte ette valmistada.

Jüri Jaanson küsis, kas rakendusaktid pole juba valmis. **Taimo Aasma** vastas, et rakendusaktide projektid on valmis ja need saadetakse ministeeriumide vahelisele kooskõlastusele. Jahiseaduse muudatused jõustuvad üldises korras.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

2. Vabariigi Valitsuse algatatud atmosfääriõhu kaitse seaduse, keskkonnatasude seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (861 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Yoko Alender sõnas, et eelnõu esimene lugemine lõpetati 15. aprillil. ME-de esitamise tähtjaks 29.04 ettepanekuid ei esitatud. Keskkonnakomisjoni liikmetele on saadetud komisjoni poolt esitatavate ME sõnastused (11 tk), mille osas tuleb komisjonil kujundada seisukoht.

X. Eelnõu § 1 punktis 14 muuta atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) § 21¹ tekst ja sõnastada see järgmiselt:

„Lisaks õhusaasteloale ja keskkonnakompleksloale on keskkonnakaitselooks käesoleva seaduse tähenduses ka paikse heiteallika käitaja registreering.“

***Selgitus:** Muudatusettepanek tuleneb vajadusest täpsustada keskkonnakaitseloa tähendust AÕKSs. Keskkonnakaitseloa tähendus nii õhusaasteloa kui ka keskkonnakompleksloa on sätestatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-des 40 ja 41 ning täiendav regulatsioon ei ole vajalik. Samas tuleb sätestada, et AÕKSi tähenduses mõeldakse keskkonnakaitseloa ka paikse heiteallika käitaja registreeringut.*

Keskkonnakomisjon

Elle Kaur selgitas, et antud ME puudutab eelnõu sätte sõnastuse muutmist. Eelnõu tekst ütleb, et „keskkonnakaitseluba käesoleva seaduse tähenduses on õhusaasteluba, keskkonnakompleksluba ja paikse heiteallika käitaja registreering“, mis aga ei ole korrektne, sest keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-d 40 ja 41 sätestavad juba keskkonnakaitseloa nii õhusaasteloa kui ka keskkonnakompleksloa. Antud eelnõuga tuleks lisada, et atmosfääriõhu kaitse seaduse tähenduses mõeldakse keskkonnakaitseloa ka paikse heiteallika käitaja registreeringut.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punktist 15 jätta välja tekstiosa „; 4. peatüki 2. jao pealkirjas“

***Selgitus:** Muudatusettepanek on normitehniline*

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa

Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punkt 21 muuta ja sõnastada järgmiselt:

21) paragrahv 36 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 36. Pistelised mõõtmised

Pistelised mõõtmised on mõõtmised, mis tehakse õhukvaliteedi taseme kindlakstegemiseks ja õhukvaliteedi hindamiseks kalendriaasta jooksul kas korrapärase ajavahemike tagant või juhuslikult võetud proovide abil ning millele esitatavad nõuded pole nii ranged kui paiksete mõõtmiste puhul.“

Selgitus: Muudatusettepanek on normitehniline ja tagab parema arusaadavuse

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punkt 50 (uues tekstis punkt 49) muuta ja sõnastada järgmiselt:

49) seaduse 4. peatüki 1. jao 2. jaotis loetakse 4. peatüki 3. jaoks ning selle pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3. jagu

Õhusaasteloa andmine, muutmine, peatamine ja kehtetuks tunnistamine ning õhusaasteloa sisu“

Selgitus: Muudatusettepanek on normitehniline ja tagab parema arusaadavuse

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punkt 55 (uues tekstis punkt 54) muuta ja sõnastada järgmiselt:

54) seaduse 4. peatüki 2. jagu loetakse 4. peatüki 4. jaoks ning selle pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

4. jagu

Keskkonnakaitseteloa omaja õigused ja kohustused“

Selgitus: Muudatusettepanek on normitehniline ja tagab parema arusaadavuse

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Teha eelnõu §-s 1 järgmised seotud muudatused:

6.1 Jätta punktist 60 (uues tekstis punkt 59) välja arv „4“

6.2. muuta punkt 64 (uues tekstis punkt 63) ja sõnastada järgmiselt:

„**63)** paragrahvi 102 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Käitaja on kohustatud põhjendamatu viivitusega esitama Keskkonnaametile keskkonnakaitsete andmiseks, muutmiseks, peatamiseks ja kehtetuks tunnistamiseks ning keskkonnavalitsuseks kontrolliks nõutavad andmed.“

Selgitus: Muudatusettepanek on normitehniline ja tagab parema arusaadavuse

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punkt 43 muuta ja lugeda punktiks 79 järgmises sõnastuses, muutes vastavalt järgnevate punktide numbreid:

„**79)** seadust täiendatakse §-ga 250² järgmises sõnastuses:

„§ 250². Piirväärtuste saavutamise tähtaja pikendamine ja piirväärtuste kohaldamise kohustuse erandid

(1) Kui konkreetsetes piirkonnas ei ole võimalik saavutada käesoleva seaduse § 47 lõike 1 alusel kehtestatud peenosakeste (PM₁₀), eriti peenete osakeste (PM_{2,5}), lämmastikdioksiidi, benseeni või benso(a)püreeni piirväärtusi, mis tuleb saavutada käesoleva seaduse § 250-1 nimetatud tähtajaks, võib käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tingimuste täitmise korral piirväärtuste saavutamise tähtaega asjaomases piirkonnas pikendada:

1) 2035. aasta 1. jaanuarini, kui prognoosid näitavad, et isegi tulemuslikke meetmeid rakendades ei ole piirväärtuste tähtaegne saavutamine võimalik;

2) 2040. aasta 1. jaanuarini, kui see on kohalike levimisomaduste, pinnavormidest tingitud piirangute, ebasoodsate ilmastikutingimuste või saaste piiriülese leviku tõttu põhjendatud või kui vajalikku vähendamist saab saavutada üksnes märkimisväärse osa saastet põhjustavate kodumajapidamiste küttesüsteemide asendamisega.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud tähtaja pikendamisest hoolimata ei ole piirväärtusi võimalik saavutada, võib piirväärtuste saavutamise tähtaega asjaomases piirkonnas teist korda pikendada kuni kahe aasta võrra, kui on täidetud käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tingimused ning tähtaja pikendamist on põhjendatud ajakohastatud õhukvaliteedi parandamise tegevuskavas.

(3) Piirväärtuste saavutamise tähtaega võib pikendada, kui on täidetud järgmised tingimused:

1) asjaomase piirkonna kohta on 2028. aasta 31. detsembriks koostatud õhukvaliteedi parandamise tegevuskava, mis vastab käesoleva seaduse §-s 74 sätestatule;

2) õhukvaliteedi parandamise tegevuskavale on lisatud teave õhusaaste vähendamise meetmete kohta ning selgitatud, kuidas hoitakse piirväärtuste ületamise periood võimalikult lühike;

3) õhukvaliteedi parandamise tegevuskava tugineb õhukvaliteedi prognoosidele, mis näitavad, et piirväärtused saavutatakse hiljemalt pikendatud tähtaja lõpuks, kasutades meetmeid, mis ei nõua ebaproportsionaalselt suuri kulutusi;

4) õhukvaliteedi parandamise tegevuskavas on kirjeldatud, kuidas üldsust, eriti elanikkonna tundlikke ja haavatavaid rühmi, teavitatakse tähtaja pikendamise mõjust inimeste tervisele ja keskkonnale;

5) õhukvaliteedi parandamise tegevuskavas on kirjeldatud lisaraha kasutamist õhukvaliteedi kiireks parandamiseks;

6) käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud tingimusi täidetakse pikendatud tähtaja jooksul;
 7) __ käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt tähtaja teistkordsel pikendamisel on ajakohastatud õhukvaliteedi parandamise tegevuskavas näidatud, et varasem õhukvaliteedi parandamise tegevuskava on ellu viidud või selle elluviimiseks on astutud samme, ning põhjendatud, miks esialgsed prognoosid ei täitunud.

(4) Piirväärtuste saavutamise pikendatud tähtaja jooksul peab:

- 1) rakendama õhukvaliteedi parandamise tegevuskavas ettenähtud meetmeid ning vajaduse korral tegevuskava ajakohastama;
- 2) tõendama õhukvaliteedi parandamise tegevuskava elluviimist rakendamisaruannetega, mis sisaldavad ajakohastatud heitkoguste ja võimaluse korral heite kontsentratsiooni prognoose ning mille alusel hinnatakse meetmete tõhusust;
- 3) olema saasteaine kontsentratsioon alates 2035. aasta 1. jaanuarist langenud määral, mis vastab õhukvaliteedi parandamise tegevuskava nõuete järgimiseks vajalikule trajektoorile.

(5) Kliimaministeerium teavitab Euroopa Komisjoni piirväärtuste saavutamise tähtaja pikendamise asjaoludest.“

Keskkonnakomisjon

Liina Lepner ütles, et ministeerium on teinud viis eelnõu muutmise ettepanekut. Antud ME puudutab eelnõu § 1 punkt 43. Selguse huvides on ettepanek tõsta säte rakendussättesse punktiks nr 79. Tegemist on ajutise sättega ja puudutab piirväärtuste saavutamise tähtaegade pikendamist teatud tingimustel ning teatud perioodil. Sätte sisu ei muudeta ja tehtud on vaid normitehnilised muudatused.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punkti 72 (uues tekstis punkt 71) muuta ja sõnastada järgmiselt:

„71) paragrahvi 228 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 228. Õhusaasteloata ja registreeringuta tegevus ning õhusaasteloa ja registreeringu nõuete rikkumine“

***Selgitus:** Muudatusega korrigeeritakse pealkirjas olevad sidesõnad, mis muudab pealkirja selgemaks ja arusaadavamaks.*

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punkti 80 muuta ja sõnastada järgmiselt:

80) paragrahv 252 tunnistatakse kehtetuks;

***Selgitus:** Tegemist on registreeringu rakendussättega, mis näeb ette, et seda rakendati alates 01.01.2018. Kuna eelnimetatud tähtaeg on möödunud ja registreeringu tingimused on muutunud, ei ole rakendussäte enam asjakohane.*

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa

Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 1 punkt 81 muuta ja sõnastada järgmiselt:

„81) seadust täiendatakse §-ga 252¹ järgmises sõnastuses:

„§ 252¹. Kehtiva õhusaasteloa kehtetuks tunnistamine ja tegevuse registreerimine

(1) Isik, kellel on õhusaasteluba tegevuseks, milleks alates 2027. aasta 1. juulist luba ei pea olema, kuid mis tuleb käesoleva seaduse § 80 alusel registreerida, peab esitama Keskkonnaametile õhusaasteloa kehtetuks tunnistamiseks ja tegevuse registreerimiseks käesoleva seaduse 4. peatüki 2. jao alusel taotluse ühe aasta ja kuue kuu jooksul käesoleva lõike jõustumisest arvates.

(2) Sellise käitise õhusaasteloa tegevuseks, milleks alates 2027. aasta 1. juulist luba ei pea olema, kuid mis tuleb käesoleva seaduse § 80 alusel registreerida ja millele antud õhusaasteluba on käesoleva seadusega kooskõlas, võib Keskkonnaamet omal algatusel kehtetuks tunnistada ja tegevuse registreerida.

(3) Registreeringu andjal on õigus nõuda, et õhusaasteloa omaja, kellel ei pea alates 2027. aasta 1. juulist luba olema, kuid kes peab oma tegevuse käesoleva seaduse § 80 alusel registreerima, esitaks registreeringuks vajalikud andmed keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu registreeringu taotlusena või muul viisil. Keskkonnaamet teeb õhusaasteloa omajale kirjalikult teatavaks loalt registreeringule ülemineku põhjuse ja määrab andmete esitamise tähtaja.

(4) Paikse heiteallika käitaja registreeringu taotlust rahuldades tunnistab Keskkonnaamet õhusaasteloa kehtetuks.

(5) Enne 2027. aasta 1. juulit väljastatud paikse heiteallika käitaja registreeringu omaja peab taotlema registreeringu muutmist ühe aasta ja kuue kuu jooksul pärast käesoleva lõike jõustumist, et Keskkonnaamet saaks muuta registreeringu koosseisu vastavaks käesoleva seaduse § 82 lõike 3 alusel kehtestatud andmekoosseisule.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud toimingute eest riigilõivu ei võeta, kui õhusaasteloa omaja esitab registreeringu taotluse ühe aasta ja kuue kuu jooksul pärast käesoleva lõike jõustumist.

(7) Kui paikse heiteallika käitajal on õhusaasteluba tegevuseks, milleks alates 2027. aasta 1. juulist luba ei pea olema, ja ta ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ajaks lõikes 1 viidatud taotlust või käesoleva paragrahvi lõike 3 kohaselt nõutud andmeid esitanud, võib Keskkonnaamet käesoleva lõike jõustumisest ühe aasta ja kuue kuu möödumisel selle õhusaasteloa kehtetuks tunnistada.“

Keskkonnakomisjon

Liina Lepner märkis, et antud ME on seotud järgmise ME-ga, kus muudetakse registreerimisega seotud sätete jõustumisaega. Rakendussätte sõnastuses muudetakse sätete kohaldumisaega. Muudatuste tegemiste aeg väheneb kahelt aastalt ühele aastale ja kuuele kuule.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

X. Eelnõu § 4 lõige 2 muuta ja sõnastada järgmiselt:

„(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 3, 13–15, 46–56, 58–64, 67, 70–77, 80 ja 81 ning §-d 2 ja 3 jõustuvad 2027. aasta 1. juulil. „

Selgitus: Muudatusettepanekutest lähtuvalt korrigeeriti sätete numeratsioone, mistõttu muutusi jõustumissätteid. Eelnõukohase seaduse jõustumise ajaks tuleb valmis saada muudatustega seotud keskkonnaotsuste infosüsteemi vajalikud IT-arendused ning seetõttu peab seaduse vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab jääma vähemalt kuus kuud, et normi adressaadid saaksid muudatustega tutvuda ja vajaduse korral teha ettevalmistusi reeglite rakendamiseks. Tänapäevaks on selgunud, et teenuse rakendamiseks vajalik arendus ei valmi tähtaegselt ja seda on võimalik rakendada alates 2027. aasta 1. juulist, mistõttu tuleb punktide jõustumistähtaega kuue kuu võrra edasi lükata.

Keskkonnakomisjon

Liina Lepner sõnas, et viimane ME on seotud IT-arenduse ajakuluga. Pärast eelnõu esimest lugemist võeti IT-arendusele hinnapakumine ja selgus, et arendus ei valmi 1. jaanuariks 2027.

Mait Klaassen uuris, kas rakenduse arendus on tellitud. **Liina Lepner** vastas, et rakendus on tellitud ning lähteülesanne ja hinnapakumine on olemas. Rahaliste vahendite otsimine võtab aega ja 1. jaanuarist algab arendus.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm)

Tiit Maran uuris, miks on eelnõule tehtud niivõrd palju parandusi. **Liina Lepner** vastas, et parandusvajadus on selgunud koostöös keskkonnakomisjoni ametnikega. **Elle Kaur** lisas, et eelnõu tekstis on palju sõnastuslikke asendusi ja need on tekitanud probleeme. Seetõttu muudetakse sätete sõnastust terviklikult.

Yoko Alender küsis, kas ministeerium kasutab töös tehisaru. **Liina Lepner** vastas, et ministeerium ja teised riigiasutused kasutavad tehisaru vigade otsimiseks, kuid kõik vead välja ei tule. **Züleyxa Izmailova** uuris, kuidas saab kindel olla, et tehisaru vigu juurde ei tekita. **Y. Alender** sõnas, et tehisaru kasutatakse vigade otsimiseks, mitte tekstide koostamiseks.

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 10.06.2026 (poolt 7: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm; vastu 0; erapooletuid 1: Züleyxa Izmailova).

2.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (poolt 7: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm; vastu 0; erapooletuid 1: Züleyxa Izmailova).

2.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 17.06.2026 (poolt 7: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm; vastu 0; erapooletuid 1: Züleyxa Izmailova).

3. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni, Jaak Aabi, Ester Karuse, Tanel Kiige, Andre Hanimäe, Züleyxa Izmailova algatatud metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (890 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Tiit Maran sõnas, et eelnõuga soovitakse tõsta lubatud raievanuse alammäära kõikide puuliikide lõikes kümne aasta võrra (lisa). Teise eelnõukohase muudatusega lõpetatakse diameetripõhine raie. On tekkinud olukord, mille kohaselt lubab alandatud lageraie minimaalne vanus koosmõjus diameetripõhise raiega oluliselt madalama raievanusega metsa maha võtta. Varasemad metsaseaduse muudatused on suurendanud raieotsuste paindlikkust,

mis on viinud üleraieni. Vabariigi Valitsuse (VV) uus metsaseaduse muutmise eelnõu ei lahenda sisulist probleemi, vaid kinnistab kehtivat praktikat 2/3 metsamaal. Seetõttu suurenevad lähitulevikus metsade majandamise probleemid ning metsades jääb kvaliteetset puitu järjest vähemaks. Probleemid avalduvad majandused, maaelus ja sotsiaalses keskkonnas, kliimaküsimustes ja elurikkuse seisundis. Metsa definitsioon on ajas sisult muutnud, kuid metsasus on pidevalt kasvanud ja praegu on Eestil metsamaad üle 50 protsendi. Metsapoliitika suurim põhimõtteline muutus toimus 1999. aastal, kui loobuti raie- ja arvestuslangipõhisest raiest, mis asendati kriteeriumipõhise raidega. Enne seda oli metsade majandamise põhimõtteks, et ökosüsteem peab säilima, kuid pärast seda võis raiuda kõike, mis oli lubatud. 2003. aastal prooviti raiemahtude suurenemist õiguslikult ohjeldada, kuid see ebaõnnestus. Alates 2007. aastast on jätkunud raievanuste alandamine ja diameetripõhise raie lubamine. 2008. aastal kaotati metsakategooriad (hoiu-, kaitse- ja tulundusmets) ning praegu käsitletakse metsi looduskaitse ja tööstuse vajaduste põhisel. Puudub kogukonnametsade ja rohevõrgustiku metsade käsitlus. Alates 2014. aastast ei määrata raievanust peapuuliigi järgi, vaid hoopis peapuuliikide keskmise järgi. Kui peapuuliigist teised liigid on erineva vanusega võimaldab see käsitlus nooremalt puitu raiuda ja langetab raievanuseid. 2017. aastal alandati kuuse raievanust ja see andis võimaluse odavamalt metsa raiuda. Raie intensiivsuse suurenemine läbi ajaloo näitab, et juriidiliste isikute raieringi pikkus on lühenenud. Vanuselise struktuuri muutusi jälgides saab järeldada, et metsa osakaal, mida oleks võimalik raiuda on läbi aegade vähenenud ja seetõttu pole tulevikus enam majandatavat metsa. Tootmismetsade puidutagavara on tagasihoidlikum erametsadega võrreldes. Kui raiele pole sätestatud ökoloogiliselt aktsepteeritavaid piiranguid, toimub tootmismetsas üleraiet. Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) tulundusmetsade maht on püsinud samana, kaitsemetsade osakaal pole muutunud, kuid rangema kaitsega metsi on rohkem. Metsades, mis paiknevad looduskaitsepiirangutega metsade ja majandusmetsade vahel, pole häid haldamistavasid. Kaitsealasid pole olulisel määral juurde tulnud. Alates 2017. aastast on kõikides metsades puidutagavara vähenenud, mis tähendab, et metsa on raiutud rohkem, kui on juurde kasvanud. Olemas on kaks põhimõtet: Forest Europe-i kontseptsioon, mis ütleb, et majandatavate metsade tagavara ei vähene ja Eesti kontseptsioon, mis lubab raiuda küpsusvanusesse jõudnud metsa ning küpsusvanust on korduvalt alandatud. Eelmainitud kaks põhimõtet ei sobi omavahel kokku ja see konflikt tuleb lahendada. Eurostati andmetel on Eesti puidu juurdekasv teiste Euroopa riikidega võrreldes halvas seisundis. Eestis on üks kõige intensiivsemat metsade majandamist soosivam metsaseadus terves Euroopas. Metsa netojuurdekasv peab olema tasakaalus metsa raiumisega. Selleks, et metsade tagavara ei väheneks võiks uuendusraie maht olla 22 000 hektarit aastas, kuid praegu raiutakse 34 000 hektarit aastas. Raiemahtu tuleb piirata ja selleks tuleb kaotada diameetripõhine raie ja tõsta raievanuseid. Senine metsaseadus võimaldab jätkusuutmatut metsade majandamist ja vajalik on metsaseaduse põhjalik reform. Kaaluda võiks viljakate kuusikute raievanuse leebemat vähendamist. Muudatuste mitte tegemisel toimub taandareng metsaökoloogilistes funktsioonides. Metsatööstus on keerulises olukorras ja peab tegelema toormekriisiga. VV ei toeta eelnõu, kuid metsaomanike otsuseid peab piirama. VV arvab, et diameetripõhise lageraie kaotamine lükkab raiet liigselt edasi. Raie tegelikult ei lõppe, kuid seda peab vähendama. Mureks on, et eelnõu vähendab puidu ja metsasektori tulu, kuid muudatuste mitte tegemisel väheneb tulu nagunii. RMK hinnang on, et eelnõukohaste muudatuste tulemusel jääb vähem raha looduskaitseks. Samas, kui metsad oleksid majandatud nii, et tagatud on kõik funktsioonid, siis poleks looduskaitseprobleemid nii suured kui praegu.

Jüri Jaanson küsis, kui palju on eelnõu koostamisel kasutatud teadusallikaid. **Tiit Maran** vastas, et eelnõu taustaks kogutud andmed on võetud statistilisest metsainventuurist.

Yoko Alender ütles, et raiemahud on viimasel viiel aastal vähenenud. **Tiit Maran** vastas, et ilmselt on raiemahud viimastel aastatel vähenenud, kuid suurenenud on surve puitu juurde saada.

Mait Klaassen ütles, et pärast sõda tekkis erinevate põhjuste tulemusel Eestisse palju metsa juurde. Ta küsis, kas olemas on andmeid looduskaitseprobleemide metsade juurdekasvu või süsiniku

heite kohta. Kaitse alla on võetud väga vanad metsad, mis heidavad süsinikku. **Tiit Maran** sõnas, et praegusel viisil edasi liikudes toimuvad metsades pidevad muutused ja puudub stabiilsus. See loogika pole õige, et kui metsi üldse ei majandataks, siis suureneks süsiniku tase atmosfääris lõputult. Metsade süsiniku sidumisel arvestatakse vaid puidus seotud süsinikku ning kõrvale jäetakse alarindes ja mullastikus seotud süsinik. Samas, mida vanemad on metsad, seda vähem süsinikku nad seovad.

Andres Metsoja märkis, et on olemas vanasõna: „narri põldu üks kord ja põld narrib sind kümme korda vastu“. Vanasõna iseloomustab Eesti taasiseseisvumisperioodi metsanduspoliitikat. RMK-s säilitati arvestuspõhine metsalangsüsteem, erametsadesse toodi põhimõttena sisse metsakorraldus, mis oli suunatud tulu saamisele. Erametsades on enamjaolt järgitud püsimeetsanduse põhimõtteid ja kui see mets jõuab lõpuks juriidilise isiku valdusesse, siis tehakse väärtuse loomise eesmärgil seal lageraie. Viimaste aastatega on erametsades olukord paranenud ja riigimetsa on hästi majandatud. Arvestama peab, et raadamise tulemusel ei teki puidutagavara tagasi. Tekib küsimus, kas keskkonnapoliitiliselt on õige, et Euroopa Liidus toetusi on kasutatud põllumaade hekseldamiseks. Põllumaast metsamaa tegemine võtab palju aega ja puidutagavara pole võrreldav raielangiga. Riik peaks tegema otsuse maakasutusprintsipi osas ja metsastama põllumaad, mida pole mõistlik põllumaana kasutada. Metsapoliitika otsuseid tuleks teha pikaajalise perspektiiviga. Metsaomanikud on väsinud uutest piirangutest ja nende kehtestamisega tehakse karuteene looduseskeskkonnale. Riiklikud metsapoliitika otsused peavad olema teaduspõhised. **Tiit Maran** kommenteeris, et erametsaomanik haldab metsa väga säästlikult võrreldes tootmismetsade omanikega ning et maaelu peab toetama jätkusuutlikult.

Maret Parv sõnas, et raievanused on kehtestatud eesmärgiga võtta puit kõige optimaalsemas eas kasutusele. Kehtiva metsaseaduse jooksul on raievanuse muudatusi tehtud vaid ühe korra (kuuse raievanuse alandamine) ja muud raievanused on kehtinud 20 aastat. Diameetripõhine raie oli juba eelmises metsaseaduses ja kehtis ka ministri määrus küpsusdiameetrite osas. Ei saa öelda, et metsapoliitikat on pidevalt leevendatud. Keskkonnaagentuur on analüüsinud optimaalset vanust, millal tooks puit omanikule kõige rohkem kasu. Mäni osas on optimaalne vanus madalam, kuid üldjuhul on optimaalsed vanused siiski seadusega kehtestatud. Eelnõul on suur mõju riigile ja metsaomanikele, sest eelnõu tõstaks järgmise kahe aasta raie- ja seetõttu ka materjalimahtu ning see viiks puidu hinna alla. Forest Europe raames kehtib üldpõhimõte, et raiuda tuleks juurdekasvu piires. Eestis on küpsed metsi rohkem ja liigutakse ühtlasema kasutuse poole. Tööstus pole andnud märku, et materjal hakkab otsa lõppema.

Yoko Alender küsis, kas optimaalne raievanus on võrdne ka puidu kvaliteediga. Eesmärk on, et puit läheks võimalikult suures mahus kestvustoodetesse. Kui puidu raievanus tõuseb, muutub puit vähem väärtuslikuks ja kahjustusi tuleb juurde. Ta arvas, et eelnõukohased muudatused ei ole raiemahu vähendamiseks parimad. **Maret Parv** vastas, et puuliigid vananevad erinevalt ja kõige haiguskindlam on mänd.

Yoko Alender uuris, kas analüüsitud on ka puidu kasvukiiruse trende, näiteks mets kasvab kiiremini kliimamuutuste tõttu. **Tiit Maran** sõnas, et kliimasoojenemisega ei teki palju metsa juurde, sest süsinikuheite suurenemine takistab ühel hetkel metsade kasvu ning looduseskeskkond peaks ennast ise reguleerima. Räägitakse probleemidest, mis tulenevad ajaloolistest otsustest. 90-ndatel tekkis loogika, et metsa vaadatakse vaid kasvu seisukohalt ja teised funktsioonid jäetakse kõrvale. Ühel hetkel jaotati metsad kaheks (kaitse- ja tootmismetsad) ning nende vahepealt on metsakategooria kadunud. 20 % raiutud puidust läheb kestvustoodetesse ning ülejäänud puit läheb mujale. **Y. Alender** ütles, et RMK raiutud puidust 40 % läheb kestvustoodetesse. **Maret Parv** tõi välja, et erinevate puuliikide puhul tuleb väärtusliku puidu saamiseks valida sobiv raieaeg vastavalt liigispetsiifikale.

Tarmo Tamm märkis, et VV-I on adekvaatne plaan, mille kohaselt plaanitakse määrata Eesti pindalast 70 % majandatavaks ja 30 % kaitstavaks alaks. Jätkusuutmatuse põhimõttega ei saa nõustuda, sest majandataval osal on võimalik puidutagavara tõsta 22-25 %, mis seob

täiendavalt 80 miljonit tonni süsinikku. Ühtlane raie 9,5 miljonit tihumeetrit oleks Eestile jätkusuutlik. Metsaomaniku otsus raiuda on kõige kohasem ja raie võiks keskmiselt toimuda iga 55 aasta tagant. Ta lausus, et ta on 1981. aastast Eesti Looduskaitse Seltsi liige ja ei saa väita, et tal puudub looduskaitseline huvi. **Tiit Maran** ütles, et uue seaduseelnõuga soovitakse sätestada, et 70 % Eesti metsadest oleksid majandusmetsad, kuid sellega on üle pingutatud. **Yoko Alender** kommenteeris, et 70 % eelnõu pole VV heaks kiitnud.

Yoko Alender sõnas, et komisjoni liikmetel on vaid narratiivi erinevus. Metsal on palju funktsioone ja päriselus pole metsad jaotunud vaid kahe kategooria vahel. Ühiskonnas on süvenenud hirm tööstuse ees ja seetõttu soovitakse seaduse tasandil reguleerimist.

Mait Klaassen lausus, et Eesti maa on olnud ka 80 % ulatuses metsaga kaetud. 300 aastat tagasi polnud ka tööstusi, mis oleksid süsinikku heitnud. Tööstused juba praegu impordivad palju saematerjali. Ta arvas, et saarepuu raievanust ei peaks tõstma, sest vanusega kaasnevad puuliigil tõsised haigused. Eelnõukohastel muudatustel poleks palju mõju, sest kestvustoodetesse läheb siiski vähemal määral puitu ja 40 % on väga hea tulemus. Tähelepanu peaks pöörama pigem puidukeemiale ja kestvustoodetele. **Yoko Alender** ütles, et keeruline on metsapoliitikas teha üksikuid suure mõjuga muutusi, sest nendega kaasnevad suured riskid.

Andres Metsoja märkis, et Eesti metsanduspoliitika on tihedalt seotud tarkade erametsaomanike otsustega. Kogu Eesti puit on väärtuslik ja erinevused tulenevad puidu kasutusest. Puiduressurss on rahvuslik väärtus, mida tuleb tulevikku vaatavalt vääridada. Metsapoliitikas peab olema tagatud austus ja kindlus looduskeskkonnale, investorile ja omanikule. Vajalik on kõikehõlmav metsandusreform ja ühe eelnõuga pole seda võimalik saavutada.

Tiit Maran lausus, et valdav enamus on arvamusel, et metsapoliitikat peaks põhimõtteliselt reformima. Tehtud on ajaloolisi vigu ja sisuliselt tuleks hakata metsanduse probleemidega tegelema. Metsa tuleb käsitleda kõikide rollide ja funktsioonide põhisel. Praegune metsamajandus pole kooskõlas 1997. aasta metsapoliitikaga.

Yoko Alender ütles, et kõigepealt peavad saama faktid selgeks, mille alusel saab teha teaduspõhiseid otsuseid. Arutelude käigus jõutakse üksteise vaatepunktidele lähemale ja ajalooline perspektiiv on oluline.

Hanah Lahe lootis, et selle Riigikogu koosseisu ajal liigutakse edasi metsareformiga ning koalitsiooni ja opositsiooni vahel on võimalik jõuda ühisosani.

Züleyxa Izmailova märkis, et lahendus on lisaväärtuse loomises, kuid selleks on vaja tõukavat jõudu ning toorme kättesaadavuse piiramine võiks olla selleks jõuks.

Jüri Jaanson sõnas, et täna istungil peeti üks parimaid sisulisemaid arutelusid ja ta tänas kõiki komisjoni liikmeid nende panuse eest.

Otsustati:

3.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 10.06.2026 (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Andres Metsoja, Tarmo Tamm; vastu 2: Züleyxa Izmailova, Tiit Maran; erapooletuid 2: Lauri Laats, Hanah Lahe).

3.2. Teha ettepanek eelnõu tagasi lükata (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Andres Metsoja, Tarmo Tamm; vastu 2: Züleyxa Izmailova, Tiit Maran; erapooletuid 2: Lauri Laats, Hanah Lahe).

3.3. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Mait Klaassen (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Andres Metsoja, Tarmo Tamm; vastu 2: Züleyxa Izmailova, Tiit Maran; erapooletuid 2: Lauri Laats, Hanah Lahe).

4. Info ja muud küsimused

Yoko Alender ütles, et järgmise nädala teisipäeval 09.06 toimub keskkonnamajanduskomisjoni

väljasõiduistung, kus tutvutakse märgalade taastamisega ja kohtutakse RMK juhtkonnaga.

(allkirjastatud digitaalselt)

Yoko Alender

juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Elise Ernesaks

protokollija